

Ks. Wiesław Łużyński (red.),
*Bóg jest miłością. Komentarz
do encykliki Benedykta XVI,*
Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2015, s. 215.

Panuje dość powszechne przekonanie, że pierwsze wystąpienie, wydany dokument czy też złożone oświadczenie mają charakter programowy. Zasada ta wypełniła się w przypadku ogłoszenia przez papieża Benedykta XVI pierwszej jego encykliki „*Deus caritas est*”. 25 grudnia 2005 roku minęło dziesięć lat od opublikowania, jak się okazało, tego niezwykle ważnego dokumentu, który bez żadnej wątpliwości stanowi ogromny wkład w rozwój teologii katolickiej, postrzegania człowieka i świata. Papież, sięgając do samych źródeł (łac. *de fontes*), ukazuje ponadczasowe i niezienne nauczanie Kościoła, odnosząc je do najbardziej palących problemów kultury ponowoczesnej. Proponuje człowiekowi XXI wieku uniwersalne wartości i zasady, wśród których naczelną i uprzywilejowaną jest kategoria miłości, rozpatrywana na różnych poziomach. Termin „miłość”, tak często wypowiedziany i umieszczany w najrozmaitszych kontekstach, jest przez współczesnego człowieka często nadużywany i dewaluowany.

Zanim wypowiem się bezstronnie, jako recenzent, o wartości merytorycznej i metodologicznej książki, jako czytelnik wyrażam wdzięczność autorom publikacji za wielowymiarowy, profesjonalny i metodologicznie zaplanowany wykład na temat miłości, która swoje źródło, uzasadnienie, spełnienie i cel znajduje w Bogu. Czytając poszczególne części książki, odczuwałem przyjemność uczestniczenia w dobrze przygotowanej przygodzie poznawczej, zaprojektowanej na jedenaście części tematycznych.

Praca zbiorowa pod redakcją ks. dra hab. Wiesława Łużyńskiego „*Bóg jest miłością. Komentarz do encykliki Benedykta XVI*” ukazuje się dekadę po opublikowaniu encykliki Benedykta XVI. Książka przekonująco uzasadnia i przypomina współczesnemu człowiekowi, że nauka i przesłanie Kościoła nie ulegają dezaktualizacji. Zajmując stanowisko odnośnie wartości merytorycznej książki, trzeba stwierdzić, iż dobrze się stało, że komentarz do encykliki Benedykta XVI „*Deus caritas est*” rozpoczyna blok analiz biblijno-teologicznych: ks. Tomasz Dutkiewicz, „*Bóg jest miłością, ale czy każda miłość jest czymś boskim. Refleksja teodycealna w X rocznicę encykliki Benedykta XVI Deus caritas est*” (s. 13-27); ks. Dariusz Kotecki, „*Biblijne inspiracje encykliki Deus caritas est Benedykta XVI*” (s. 29-50); ks. Krzysztof Krzemiński, „*Bóg Ojciec, Syn Boży, Duch Święty – miłość osobowa*” (s. 51-70).

Po tym swoistym aksjo-normatywnym osadzeniu problematyki badań następuje część filozoficzno-historyczna, w której autorzy zastanawiają się nad istotą i tożsamością miłości, jej konotacjami społecznymi i charytatywną praktyką Kościoła: ks. Tomasz Huzarek, „Eros, agape a miłość jako odpowiedź na wartość” (s. 71-88); ks. Janusz Szulista, „Charakter proklamowanej przez Kościół zasady miłości społecznej” (s. 89-102) oraz o. Mieczysław Celestyn Paczkowski OFM, „Działalność charytatywna Kościoła i Julian Apostata” (s. 103-124). W tak skomponowanym dyskursie nie mogło oczywiście zabraknąć odniesień liturgicznych oraz implikacji socjologiczno-politycznych: ks. Daniel Brzeziński, „Liturgia i chrześcijańska miłość. Refleksje na marginesie encykliki Benedykta XVI *Deus caritas est*” (s. 125-133); ks. Zbigniew Wanat, „Sprawiedliwość dzięki miłości w świetle encykliki Benedykta XVI *Deus caritas est*” (s. 135-153); ks. Wiesław Łużyński, „Spotkanie polityki i wiary. Refleksje na podstawie encykliki Benedykta XVI” (s. 155-173); Wioletta Szymczak, „Tożsamość caritas w społeczeństwie obywatelskim – perspektywa encykliki *Deus caritas est*” (s. 175-199); Krzysztof Pilarz, „Wolontariat jako posługa miłości. Refleksja na podstawie encykliki Benedykta XVI *Deus caritas est*” (s. 201-213). Całość dopełniają: stosowne wprowadzenie do publikacji ks. Wiesława Łużyńskiego (s. 9-12), wykaz skrótów (s. 7) oraz noty o autorach (s. 215).

Wobec powyżej zaproponowanego układu merytorycznego publikacji, można zapytać, czy artykuł ks. Janusza Szulista, poświęcony zasadzie miłości społecznej, nie powinien znaleźć się w jej ostatniej części (będzie o tym jeszcze mowa przy okazji oceny metodologii). Zabieg ten uczyniłby książkę strukturalnie przejrzystą.

Szczegółowa lektura recenzowanej pracy pozwala jednoznacznie stwierdzić, że charakteryzuje ją wieloaspektowość oraz bardzo dobra znajomość tematu i twórcze podejście autorów poszczególnych tekstów do sformułowanego w tytule zagadnienia. Wykazują się oni wnikliwym badaniem problematyki, przez co czytelnik otrzymuje bogatą treść dyskursu intelektualnego w przejrzystej optyce aksjologii chrześcijańskiej.

Dokonując oceny warstwy metodologicznej trzeba zauważyć, że książka jest skonstruowana w sposób zaplanowany, logiczny i spójny, w której jeden aspekt tematyczny wynika z drugiego i zapowiada kolejny. Można zatem wyróżnić w niej pięć zasadniczych obszarów badawczych. Są one koherentne i komparatystycznie po sobie następują. Ten zabieg metodologiczny bardzo dobrze wpływa na merytorycznie pogłębioną konstrukcję książki. Można jednak odnieść wrażenie – jak już wspomniałem powyżej – że artykuł ks. J. Szulista strukturalnie spójniej wiązałby się z blokiem artykułów poświęconych miłości społecznej. Biorąc jednak pod uwagę zamysł autorów, według którego struktura książki odpowiada porządkowi zagadnień z tytułowej encykliki, to trzeba uznać, że publikacja została przygotowana według założonego z góry porządku. I zamysł ten został zrealizowany z powodzeniem. Autorzy wykazali się rzetelnością prowadzonych badań oraz sięgnęli do literatury źródłowej. Metodologię książki trzeba uznać za właściwą dla nauk teologicznych

i społecznych.

Przystępując do oceny formalnej recenzowanej książki należy zauważyć, że została przygotowana w sposób przemyślany. Zamieszczony wstęp określa jej strukturę i ogólnie prezentuje treść. Stosowany przez autorów język jest w pełni zrozumiały, a styl wypowiedzi poprawny, dzięki czemu czytelnik jest przekonany, że myśli zostały formułowane przez fachowców, doskonale znających opisywaną problematykę. Czytelnik na koniec każdego artykułu otrzymuje stosowne podsumowanie. Teksty zawierają przypisy i bibliografię, która zamyka poszczególne części recenzowanej książki.

Na zakończenie warto powtórzyć, że bezsprzecznym walorem recenzowanej pracy zbiorowej jest fachowość i kompetencja autorów, ich rzetelność badawcza oraz samodzielne podejście do omawianych zagadnień poparte bogactwem źródeł. Płynność narracji czyni z niej pozycję dostępną dla szerokiego grona odbiorców. Mając na uwadze powyższe wskazania merytoryczne, metodologiczne i formalne, trzeba jednoznacznie powiedzieć, że dobrze się stało, iż recenzowana publikacja pod redakcją ks. dra hab. Wiesława Łużyńskiego „Bóg jest miłością. Komentarz do encykliki Benedykta XVI” ukazała się drukiem. Należy żywić nadzieję, że znajdzie szerokie grono odbiorców.

ks. Wojciech Cichosz
Wydział Teologiczny
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Toruń